

עמת (באר שבע) 35977-09-24 - מדינת ישראל ע"י נ' אקיף נדז'פוב (עציר) ע"י

עמ"ת (באר-שבע) 35977-09-24 - מדינת ישראל ע"י נ' אקיף נדז'פוב ע"י מחוזי באר-שבע
עמ"ת (באר-שבע) 35977-09-24
מדינת ישראל ע"י
ב"כ עו"ד עדי זלמן, תביעות דרום
נגד
אקיף נדז'פוב (עציר) ע"י
ב"כ עו"ד נס בן נתן
בית המשפט המחוזי בבאר-שבע
[18.09.2024]
כבוד השופט אלון אינפלד
החלטה

לפני ערר המדינה על החלטות בית משפט השלום באשקלון (כב' השופטת דגנית משעלי ביטון וכב' השופט רפאל ימיני) בהן נדחתה בקשת המדינה למעצר המשיב עד תום ההליכים מאחורי סורג ובריח, והוחלט כי המעצר יתקיים בדרך של פיקוח אלקטרוני בבית חברו.
רקע ומחלוקת:

- נגד המשיב הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות גידול סמים, החזקת נשק, החזקת כלים להכנת סם שלא לצריכה עצמית וגניבת חשמל, מים או גז.
- בית משפט קמא תמצת את כתב האישום במילים הבאות (החלטה מיום 6.6.24):
"על פי המתואר בכתב האישום, החזיק המשיב בדיק(ר)ה בה נמצאה מעבדה לגידול סמים אשר כוללת מאווררים, מזגנים, מערכות השקיה ועוד.
בדירה נתפסו שתילים וסם מסוג קנאביס במשקל כולל של כ-13 קילוגרם.
עוד באותה דירה החזיק המשיב באקדח מסוג "גלוק" ומחסנית ללא כדורים.
המשיב נטל במרמה חשמל בגניבה בשווי כולל של 27,635 ₪.
המשיב החזיק ברכב סם מסוג "קנאביס" במשקל של כ-4.5 גרם נטו".
יש להדגיש כי מדובר במספר משמעותי של שתילים, בשלבי גידול שונים, כעולה מהתמונות (למעלה מ-170 שתילים, לפי דו"ח הפעולה). כן נטען בכתב האישום כי, מלבד מה שנתפס ברכב, נתפסה גם במטבח הדירה כמות קטנה של קנאביס לצריכה עצמית.

3. בדיון שהתקיים ביום 6.6.24 נמסר כי אין מחלוקת על קיומן של ראיות לכאורה לעניין עבירות הסמים, אך יש מחלוקת לעניין החזקת הנשק. טענת הנאשם הייתה כי לא היה מודע לקיומו של הנשק באותה דירה, באשר הנשק, בניגוד לשתילים, היה מוסווה היטב במחבוא. הוטעם כי מדובר היה בדירה שהמשיב לא ישן בה, כי היו אחרים עם נגישות לדירה, וכי בעל הדירה עצמו לא נחקר כלל.
- הצדדים טענו לעניין זה. בית המשפט דחה לעיון, ובד בבד החליט להזמין תסקיר מעצר.
4. לקראת הדיון ביום 10.7.24 הוגש תסקיר מעצר. בדיון עצמו ניתנה החלטת בית משפט השלום בדבר הראיות לכאורה ונקבע שיש ראיות לכאורה גם להחזקת הנשק.
- בהחלטת המעצר נמצא כי הראיות מלמדות שהמשיב החזיק בדירה, וכיוון שכך הרי שקמה חזקה מכוח סעיף 144(ד) לחוק העונשין, לפיה "מקום שנמצא בו נשק, רואים את מחזיק המקום כמחזיק הנשק כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר".
- צוין כי לפי דו"חות הפעולה של השוטרים, כאשר הגיע צוות בילוש לדירה, לשאלה מה הוא עושה בדירה השיב המשיב כי הוא שוכר את הדירה.
- בית המשפט עמד על גרסתו של המשיב לפיה נהג להגיע לדירה מדי יומיים על מנת להשקות את העציצים ולדאוג שהכל כשורה.
- המשיב הסביר כי הוא חייב כסף ל"אנשים" ומשום כך, ועל פי הוראתם, נטל על עצמו את משימת גידול הסמים. לדבריו, אותם אנשים הסבירו לו כיצד לטפל בשתילים, ועבורם הוא משלם את חשבונות הדירה ואף חתם על חוזה שכירות. אם כי, כך הסביר, לאותם אנשים גם כן יש מפתחות לדירה.
- המשיב טען כי לא ראה כיצד מגדלים את הסם מתחילה, אך הוא החל להגיע בחודש האחרון, על מנת להשקות ולבדוק שהכול תקין. נוכח טענת החוקר כלפיו, כי הטלפון הנייד אוכן בסביבה החל מחודש ינואר, טען המשיב כי לא היה בדירה קודם לכן, אך פגש את אותם "אנשים" מתחת לבניין. בית המשפט גם עמד על כך שחוזה השכירות הוא מחודש 12/2023, חודשים רבים לפני מעצרו.
- מכל האמור הסיק בית המשפט כי יש זיקה משמעותית בין המשיב למקום, אף בהנחה שיש מחזיקים נוספים. בית המשפט קבע כי אין די בהוכחה שיש מחזיק נוסף למקום ואף בנסיבות אלה - החזקה מכוח סעיף 144(ב) לחוק העונשין עומדת על כנה. זאת, עד אשר הנאשם יצליח להוכיח פוזיטיבית שהוא לא החזיק בנשק. מכאן מסקנתו של בית משפט קמא שיש ראיות לכאורה, לא רק לעבירות הסמים אלא גם לעבירות הנשק.
- תסקירים וחלופה
5. לאחר החלטה זו התייחסו הצדדים לתסקיר המעצר שהוגש. מטעמי צנעת הפרט לא יובאו כל פרטי התסקיר, אלא תמצית העיקרים הנדרשים להחלטה.
- המשיב כבן 60 שנה, ושיתף כי בארץ מוצאו גדל כילד נורמטיבי, שירת בצבא המקומי כקצין, ולאחר מכן עבד בתחומים שונים. אולם, בשנות ה-90 כשל בעסק שפתח, איום ונורה על ידי גורמי "עולם תחתון". לאחר מכן עלה לישראל עם משפחתו, ירד, עלה שוב ועבד בתחום הבניה. תקופת הקורונה בה לא עבד, בשילוב עם צורך לממן טיפולים רפואיים לאמו, הביאו את המשיב לצבור חובות כבדים. המשיב נמנע מלשתף את בני משפחתו במצוקתו, נטל הלוואות בשוק האפור, והחל לסבול מלחץ של עבריינים, לרבות איומים על המשפחה. לטענת המשיב, עקב לחץ זה נאלץ לבצע העבירות אותן ביצע, היינו גידול הסמים, כאשר העבריינים הורו לו לשאת בכל האשמה אם ייתפס. עקב איומים אלה, שהגיעו אליו גם אל בין כותלי הכלא, סירב למסור את פרטי העבריינים למענם פעל. התרשמות שירות המבחן היא כי החשש שהביע היה כן.

המשיב גם סיפר לשירות המבחן כי הוא סובל מבעיה בריאותית המקשה על התנהלותו היומיומית, גורמת לכאבים כרוניים ומצריכה טיפול.

המשיב הכחיש כל ידיעה על הנשק, וכן הכחיש בפני שירות המבחן כל ידיעה על הקנאביס שנתפס ברכבו. המשיב העריך כי הסם שייך לחבר המחזיק רישיון רפואי, אשר שכח הסם ברכבו. לדבריו, הוא משתמש במעט אלכוהול וקנאביס בנסיבות חברתיות לעיתים נדירות, אך שלל התמכרות.

שירות המבחן העריך כי קיים סיכון להישנות התנהגות עוברת חוק. אמנם, הייתה התרשמות כי מדובר בבעל התנהלות נורמטיבית בדרך כלל, המתבטאת בתעסוקה ארוכת טווח בעבודה פיזית קשה, קשר טוב עם משפחתו והעדר עבר פלילי. אולם, מצד שני, נלקחה בחשבון "הגמשת עמדות" כלפי שימוש מזדמן בקנאביס; "העברת אחריות" למעשיו אל גורמים חיצוניים; התרשמות מהתנהלות לקויה במצבי לחץ הגורמת להחלטות "לא אדפטיביות לנורמות בחברה" והכחשה ו"הקטנת חלקו" בעבירות. כן נמסר בתסקיר על התרשמות שירות המבחן מ"חוסר בהירות" לגבי נסיבות המעצר, הימנעות המשיב משיתוף שירות המבחן בעובדות, וכן התרשמות כי המשיב מאוים. שירות המבחן גם בחן את החלופה שהוצעה באותה עת, פיקוח של אשתו, כלתו וחברו של המשיב. אולם, שירות המבחן הסתייג מהערבים, בציינו כי הם לא היו מודעים למצוקתו הכלכלית של המשיב, וכי יתקשו לשמש דמויות סמכות.

שירות המבחן הדגיש בסוף התסקיר כי "התרשמנו מאי יכולתה של חלופת המעצר המוצעת להפחית את הסיכון" וכן הוזכר כי המשיב "מתאר איומים אליהם הוא חשוף" מצד גורמים בשוק האפור אשר לטענתו הלוו לו כסף, "כאשר ייתכן שאיומים אלה יחריפו עם שחרורו ממעצר".

6. הסנגור ביקש להורות על החלופה, למרות המלצת שירות המבחן שלא לעשות כן. הודגש כי המשיב מורתע מהמעצר ובכך קטנה מסוכנותו. נטען, כי העובדה שהמשיב התבייש לשתף את קרוביו במצוקתו אינה פוגמת ביכולת שלהם לפקח, ולכן לא היה צריך לשלול אותם. כן מחה הסנגור על כך ששירות המבחן ראה בעייתיות בהתנהלות המשיב בהקשר לשימוש בקנאביס ואלכוהול. זאת, באשר המשיב ב"כנותו" הודה בשימוש, אך טען כי השימוש היה מועט ונדיר ביותר.

נטען עוד כי אין סיכון מוחשי בשחרור המשיב. שכן, אין לו עבר פלילי כלל, אין ראייה ישירה הקושרת אותו לנשק ואחריותו נובעת מהחזקה בחוק. לעניין גידול הסם - נטען כי אם יהיה בחלופה או מפוקח באיזוק לא יוכל לשוב ולגדל סמים.

לעומתו טענה המדינה כי עילת המעצר נובעת ממסוכנות סטטוטורית, הצביעה על כל הקשיים הנוספים שמצא שירות המבחן בהתנהלות המשיב, וביקשה לעצור המשיב עד תום ההליכים.

7. בית המשפט החליט שאין לקבל את החלופה המוצעת, נוכח ההמלצה השלילית של שירות המבחן. אולם, על מנת למצות האפשרויות לשחרור המשיב, הורה בית משפט קמא על תסקיר מעצר נוסף, לבחון חלופה נוספת וכן אפשרות איון המסוכנות באמצעות פיקוח אלקטרוני.

8. בתסקיר המשלים מיום 23.7.24 בחן שירות המבחן חלופה נוספת, המבוססת על שלשה חברים של המשיב. החברים סיפרו כי הופתעו ממעצרו של המשיב, והעריכו שלא פנה לבקש עזרה בהקשר לחובותיו נוכח שיקולי דימוי עצמי, בוושה וקושי להפגין חולשה. זאת, להערכת החברים, עקב היותו "גבר שגדל וחונך באזור הקווקז, בו תדמית גברית חשובה מאוד", כלשון התסקיר. חברים אלה גם שללו כל שימוש בסמים על ידי המשיב. החברים מסרו עוד לשירות המבחן כי "יצרו קשר עם הגורמים העברייניים עמם אקיף היה מעורב במטרה לשלם את חובותיו הכלכליים מולם ולסיים את הפרשה".

שירות המבחן התרשם כי, למרות שחברים אלה נורמטיביים לכאורה, ומגנים את נסיבות מעצרו, הם מחזיקים ב"עמדה סלחנית" כלפי מעשי המשיב, עקב מאפייניו התרבותיים. כן התרשם שירות המבחן שחברים אלה לא היו מודעים לשימוש המשיב בסמים. עוד העיר שירות המבחן כי יכולתם של החברים "ליצור קשר ולנהל משא ומתן עם הגורמים העברייניים אמנם למטרה טובה של עזרה לאקזיט, מעוררת סימני שאלה אודות קשרים שוליים אותם מנהלים המפקחים המוצעים".

שירות המבחן עמד גם על קיומם של קשיים טכניים בהיעזרות בחברים אלה בהקשר למימוש הפיקוח. זאת, בהיותם גרים במרחק זה מזה, כאשר אחד עובד, והמפקח העיקרי אמור לעבור הליכים רפואיים משמעותיים ויתקשה לשמש כמפקח.

נוכח האמור, עמד שירות המבחן על ההמלצה שלא לשנות את תנאי מעצרו של המשיב.

9. עקב נסיבות טכניות שונות, הדיון המהותי הבא התקיים רק ביום 1.9.24. טענת המדינה הייתה כי למרות העדר עבר פלילי - אין מקום לקבל כל חלופה ולא מעצר בפיקוח. ב"כ המדינה הדגישה את חזקת המסוכנות, את תכונות האופי של המשיב עליהן עמד שירות המבחן בתסקיר הראשון, והתייחסה למכלול הנסיבות. לשיטת המדינה, עצם כניסתו של המשיב לעולם של השוק האפור מלמדת עד כמה אינו מתנהל באופן נורמטיבי. המדינה עתרה לקבל את הערכת שירות המבחן כי תכנית הפיקוח עם הערבים שנבדקו אינה מספקת כדי להפיג את המסוכנות. הסנגור ביקש להורות על מעצר בפיקוח, למרות עמדת שירות המבחן. זאת, תוך הדגשת הפסיקה המאפשרת זאת, במקרים המתאימים. הסנגור ציין כי המשיב עצור כבר מספר חודשים וההתרשמות היא כי יש בכך כדי להרתיעו מלבצע עבירות נוספות.

עוד חזר הסנגור על טענתו לפיה אמת בפי העורר בהכחשתו את עבירת הנשק, כאשר הראיה היחידה נגדו אינה אלא "חזקת המקום"; כי אמת בפיו כאשר טען כי השתמש בקנאביס פעמים ספורות בחייו; וכי אמת בפיו כאשר טען כי לא נגרר לביצוע עבירת גידול הסם אלא עקב איומים מהשוק האפור. לשיטתו, בהעדר עבר פלילי, יש להעריך כי המשיב אדם נורמטיבי בדרך כלל, ולכן חלופה טובה יכולה להספיק.

הסנגור גם קבל על כך ששירות המבחן מצא דופי בהתגייסות הערבים לשלם את חובו של המשיב לשוק האפור. נטען כי אדם כלשהו פנה לאשת המשיב בעניין "הכסף", והערב גייס 200,000 ₪ מחברים, וכך הביא לסגירת החוב. לשיטתו, יש לשבח את הערב שכך פעל עבור חברו, ובכך אף הקטין את המסוכנות הנשקפת מהמשיב, ושגה שירות המבחן שראה בהתנהלות זו כמעוררת חשד כי הערב המוצע מקיים קשרים שוליים.

10. הערבים נחקרו בבית המשפט. בית המשפט (כב' השופטת דגנית משעלי ביטון) ציין בהחלטתו מיום 1.9.24 כי "אני סבורה כי על אף הקשיים שעלו בתסקיר שירות המבחן ביחס למפקחים, ניתן לשקול מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני". אולם, נוכח העובדה כי הערבים הציעו שתי כתובות אפשריות לקיום המעצר בפיקוח, מצא בית המשפט שנכון יותר להעדיף את מקום הפיקוח באשדוד, היותר נוח מבחינת טיב הדירה, ולשם "מן הראוי לבחון גם את אשת המפקח" שבביתו ישהה המשיב. הדיון נדחה לשמיעתה.

11. עקב קשיים טכניים בבדיקת ההיתכנות של הפיקוח באמצעות יחידת מעוז, הדיון נדחה. בהחלטת הדחייה, הורה בית המשפט כי הדיון הבא יתקיים בפני "שופט מ"ת תורן". ואכן, הדיון האחרון (מיום 12.9.24) התקיים בפני כב' השופט רפאל ימיני.

ב"כ הצדדים חזרו בקצרה על טיעוניהם, וב"כ המשיב אף פתח את דבריו באמירה כי "בדיונים קודמים נטענו הטענות ובית המשפט נתן החלטה עקרונית". כן טען, ששירות המבחן בעצם לא שלל כל חלופה, אלא ש"החלופה לא נראית לוי". כן טען הסנגור שבית המשפט ביקש ממנו בדיון הקודם להציג פסיקה מסוימת של בית המשפט העליון ועתה הוא מציגה (בש"פ 1246/13 ו- 34506-08-24).

הערבה, אשת חברו של המשיב, נחקרה.

12. בית המשפט נתן את החלטתו, בה סקר בקצרה את ההחלטות הקודמות, וציין כי הדיון נקבע אך ורק לשם חקירת הערבה. השופט ימיני הדגיש כי "אין בית המשפט במוטב זה יושב כערכאת ערעור על החלטת בימ"ש הקודמת", ולאחר שבית המשפט כבר הורה על מעצר בפיקוח "לא נותר לבית המשפט לאחר שבחן ערבה נוספת, אלא לקבוע את תנאי המעצר באיזוק".

בית המשפט המשיך והורה על מעצר המשיב בפיקוח, שניים מחבריו והערבה הנוספת שנחקרה, תוך קביעת הפקדה נמוכה בת 5000 ₪, התחייבות עצמית בת 15,000 ₪ וערבות צד ג' בגובה כמעט סמלי - 10,000 ₪. מכאן ערר המדינה.

הטענות בערר

טענות העוררת

13. בערר נטען כי עילת המעצר היא ברף הגבוה נוכח טיב העבירות בהן הואשם המשיב, ובשים לב לנתונים שנמסרו בתסקיר שירות המבחן, והמלצתו השלילית. בין השאר, העובדה שהמשיב הסתבך לא בפעם הראשונה עם השוק האפור, שכפי הנראה עדיין יש לו חובות, שבחר לא לשתף איש לגבי קשריו עם גורמים עברייניים, וכי משליך את האשמה על גורמים אחרים אלה, ולא לוקח כל אחריות על עצמו.

כן נטען, כי המשיב לא עמד בקריטריונים שנקבעו כחריגים בפסיקה לעניין מעצר בסוג העבירות בהן הואשם, נשק וסמים, למרות העדר הרשעות קודמות, באשר אין מדובר בצעיר, וחלקו בביצוע העבירות משמעותי.

העוררת הדגישה כי המשיב כלל לא שיתף את מכריו, את היחידה החוקרת או את שירות המבחן לגבי קשריו העברייניים. בהקשר זה רב הנסתר על הגלוי, ולא ניתן לתת אמון בו בחלופת מעצר.

בתשובה לדברי הסנגור הוסיפה באת כוח המדינה כי, שוגה הסנגור בהנחתו שיש לקבל את גרסת המשיב אודות נסיבות ביצוע העבירה. שכן, גרסתו הופרכה פוזיטיבית במספר נקודות, ובין השאר בהקשר לטיב הקשר שלו לדירה ומשך הקשר.

אף בהקשר לטענת המשיב והערבים על "סגירת החוב", הדגישה התובעת שאין כל מידע אובייקטיבי, לגבי היקף החוב של המשיב, זהותם של בעלי חובותיו, ונסיבות מדויקות של היווצרות החוב. מכל מקום, אפילו לפי גרסתו, הוא נוטה לחפש "פתרונות קלים" ההופכים אותו לסחיט.

נטען ששירות המבחן שלל שניים מהערבים והערבה הרביעית כלל לא נבדקה על ידי השירות. עוד נטען לגבי החלופה הקונקרטי, כי מדובר בשהייה באשדוד, בקרבת מקום מגוריו הקודמים ומקום ביצוע העבירה. כן נטען כי חלק מהערבים כלל לא מכירים את הגורמים העברייניים כדי להיזהר מהם, וחלק יצרו עמם קשר, לדבריהם עצמם. נתונים אלה מעמידים בספק את יכולת הפיקוח שלהם.

במישור המשפטי נטען שבית המשפט לא נתן "נימוקים מיוחדים" המצדיקים סטייה מהמלצה שלילית של שירות המבחן.

טענות המשיב

14. הסנגור פתח בהסכמה כי אכן חסרה הנמקה. לשיטתו, מדובר בתקלה עקב מעבר התיק בין שופטים שונים במהלך הפגרה. עתירתו הראשונית הייתה להחזיר התיק למתן הנמקה. אולם, לאחר שהוברר כי החלטת המותב הראשון להעביר התיק למותב אחר הייתה מודעת, סברתי שישתכן שאין מדובר בתקלה טכנית הטעונה תיקון טכני. לכן, לא נכון יהיה להכביד על הערכאה הראשונה ולהשיב התיק למתן הנמקה מפורטת, כאשר ניתן להחליט לגופו של עניין גם בערכאה זו.

הסנגור הצביע על מספר תקדימים בהם בית המשפט העליון אישר שחרור ממעצר, אף נוכח המלצה שלילית של שירות המבחן, לרבות בעבירות נשק, כאשר הנסיבות החריגות הצדיקו זאת. 15. לגופה של פרשתנו, טען הסנגור כי אין לבחון את רמת הסיכון לפי סעיף העבירה, אלא לפי נסיבות ביצועה. לעניין הנסיבות, הפנה הסנגור לחומר הראיות וטען כי המשיב אכן נהג להשקות את הצמחים באותו מקום. לשיטתו, הנאשם היה ב"פרונט" של ביצוע העבירה, על פי דרישת עבריינים, כפי שגם הסביר בחקירתו. אולם, לא הוא היה המחזיק העיקרי של הדירה, ובעת החיפוש ניכר היה שמבקרים שם מספר אנשים, ולו לפי כוסות הוויסקי והסיגריות עליהם דיווח, וטביעות האצבע שנמצאו במקום.

לטענת הסנגור, עולה גם מדו"חות השוטרים כי המשיב נראה מופתע כאשר מצאו נשק במקום חבוי בבית. הוזכר גם שהמשיב לא ישן במקום. לכן, לשיטת ההגנה, יש לקבל את גרסת המשיב שלא יכול היה לדעת על הנשק שהוטמן שלא בידיעתו.

16. עוד טען הסנגור כי שירות המבחן למעשה העריך את מסוכנותו של המשיב על יסוד היותו "מצמצם" ו-"מכחיש" את ביצוע העבירות, בעיקר בהקשר לשימוש העצמי בסם (כאשר טען לשימוש נדיר) ולעבירת הנשק (שטען שלא ידע). לשיטת הסנגור, בכך טעה שירות המבחן, שכן לפי הפסיקה אל לשירות המבחן בתסקיר המעצר לזקוף לחובת נאשם הכחשה, שהרי זכותו להכחיש כל עבירה בתיק העיקרי.

הסנגור ציין שלא ירד לסוף דעתו של שירות המבחן בהערכתו את הערבים. אמנם, המשיב לא שיתף איש במצבו הכלכלי, אך מדוע הדבר משליך על הערבים? עוד ציין כי אחד הערבים גייס את כל חבריו של המשיב, אסף כסף וסגר את החוב. הסנגור קבל "במקום לומר כל הכבוד, אומר שירות המבחן שהחלופה יצרה קשר עם גורמים עברייניים כדי לשלם את החובות". הסנגור תמה על כך שהדבר עורר אצל קצינת המבחן "סימני שאלה" בדבר אפשרות לקשרים שוליים שמנהלים הערבים.

17. הסנגור טען עוד כי תסקיר המעצר אינו "שלילי" באופן "נמרץ", ומדובר למעשה במציאות בה לשירות המבחן יש הסתייגות מחלופה מסוימת. אולם, לשיטתו, דווקא בהקשרים כאלה שיקול דעת בית המשפט הוא רחב. הודגש כי העבירה העיקרית היא גידול סמים, וחלופת מעצר ובוודאי מעצר בפיקוח אלקטרוני יכולים בהחלט למנוע הישנותה של עבירה דומה.

הסנגור דחה את דברי התביעה, לפיהם אין לקבל את גרסתו של המשיב לגבי פירעון החוב לשוק האפור. הרי כל תיאור החוב, כגורם המעצים מסוכנות בא מפיו, לא ניתן "לאחוז בחבל משני קצותיו", להאמין לו כי הוא נסחט על ידי גורמים עברייניים אך לא להאמין לו כי סגר את החוב.

דיון

18. כאמור, חלק מטענותיו של הסנגור נשענות על חומר הראיות. אולם, בהעדר ערר על קביעת בית משפט השלום בדבר קיומן של ראיות לכאורה, התנגדה ב"כ המשיבה לעיון בחומר הראיות. דחיתי את התנגדותה. הרי לסנגור לא היה זמן להגיש ערר בטרם נשמע ערר המדינה, טענותיו לעניין טיב החלופה והתאמתה נובעות מחומר הראיות ונטענו בבית משפט קמא, אף אם לא התקבלו.

לכן, צודק הסנגור שבית המשפט, שלדיון ושלערוור, רשאי להתחשב בחומר החקירה, ולא יכול לעצום עיניו ממנו. לפיכך, לבקשת הסנגור, עיינתי בחומרי החקירה כדי להסתייע בו בעת הערכת המסוכנות. אולם, לאחר עיון בחומרי החקירה, לא מצאתי שיש בהם כדי לסייע לעמדת ההגנה, אלא להפך.

19. ראשית, עיון בחומר החקירה מפרך את אחת הטרוניות העיקריות של הסנגור על שירות המבחן. הרי הסנגור טען כי שגה שירות המבחן שלא קיבל את טענתו של המבקש לפיה השימוש העצמי שלו בסם הוא מועט עד מאוד, ואין הוא משתמש באופן קבוע בסם. זאת, על יסוד טענת המשיב בפני שירות המבחן. המשיב אף טען בפני שירות המבחן כי הקנאביס שנמצא ברכבו, כלל אינו שלו וייתכן שהוא של חבר בעל רישיון רפואי "ששכח אותו ברכבו" (עמ' 3 לתסקיר הראשון, פסקה שלישית).

אולם, גרסתו של המשיב בחקירתו (מיום 12.5.24) הייתה שונה מאוד. שם טען כי קנאביס שנמצא במטבח הדירה (סעיף 9 לכתב האישום) הוא לשימוש עצמי כי הוא "מעשן לפעמים" (פסקה 75), וכך גם הקנאביס שנמצא ברכב (סעיף 14 לכתב האישום) "זה שלי כן אני מעשן". לשאלה אם הסם שהוא מעשן הגיעה מדירת השתלים, השיב "לא, יש לי חבר שחולה הוא מביא לי את הקנאביס". לו היה ממש בטענה שהסם אינו שלו אלא של אחרים כפי שאמר לקצינת המבחן, חזקה שהדבר היה נאמר בחקירה. הרי, המשיב לא היסס מלטעון שעציצי הקנאביס הרבים אינם שלו. משמע - התרשמות שירות המבחן כי המשיב לא היה כן בשיחתו עמם, וכי הוא מנסה להסתיר משירות המבחן מידע לגבי השימוש העצמי שלו בסם - נתמכת בבירור בחומר החקירה.

עלה בידנו, שאין שום קשר בין מסקנתו הנכונה לכאורה של שירות המבחן בדבר חוסר כנות המשיב בהקשר להרגלי השימוש שלו בסם, לבין הפסיקה לפיה אל לשירות המבחן להעריך ביתר את המסוכנות עקב הכחשת עבירה. הפסיקה לפיה אין לזקוף לחובת נאשם את עצם ההכחשה של עובדות כתב אישום בהערכת המסוכנות, אינה מחייבת את שירות המבחן להאמין לכל טענה היוצאת מפיו של נאשם ולקבלה כ"תורה מסיני". אם שירות המבחן מתרשם מחוסר כנות של המשיב בשיחה עמו, בעניין משמעותי ביותר בהקשר ליכולת להעריך התאמה של חלופה, חובתו של שירות המבחן לשקף התרשמות זו, ולקחת אותה בחשבון.

20. אגב כך, נופלת חלק מהביקורת של הסנגור על כך ששירות המבחן לא ייחס חשיבות לטענת חבריו של המשיב כי הוא אינו משתמש. בהנחה שחבריו ומשפחתו של המשיב מדברים אמת סובייקטיבית אודותיו, ואיני בטוח כלל בהנחה זו, לכאורה המשיב לא רק הסתיר מחבריו ומשפחתו את חובותיו, ולא רק את פעילותו העבריינית בגידול סמים, אלא גם את הרגליו בשימוש בסמים. הרגל לפיו "אני מעשן" בתדירות כזו המצדיקה להחזיק סם לשימוש עצמי בשני מקומות מקביל, גם בדירה וגם ברכב.

אגב, לא נעלמה מעיני טענתו של המשיב בהודעתו הבאה, לפיה הוא מעשן רק פעם אחת או פעמיים בשנה, אך גרסה זו סותרת את גרסתו הראשונה, ובוודאי לא מסבירה החזקה של שני מקבצים של סם לשימוש עצמי בשני מקומות בו-זמנית.

לכן, שאלת השימוש בסמים והספק לגבי התמכרות בהחלט מעיבים על סיכויי ההצלחה של חלופת מעצר, כפי שמצא שירות המבחן.

21. לעניין עומק מעורבות המשיב בגידול הסמים, יש לקחת בחשבון כי גרסתו בחקירה מעוררת לא מעט תמיהה. אף אם טענתו העיקרית לפיה, הוא מבצע הפעולות למען אחרים משום שהוא נסחט עקב חוב, יכולה להתקבל על הדעת, שהרי אירועים כאלה מתרחשים לא מעט, ושירות המבחן התרשם מכנותה. אולם, לעניין זה אנו בכל זאת חיים מפיו של הנאשם לבדו. יוזכר, שאין מדובר רק במי ששוהה בדירה לעיתים, מדובר במי שחתום על חוזה השכירות, משלם חשבונות וגם נעצר בתוך הדירה המלאה עציצים חיים. משמע - זיקתו חזקה עד מאוד.

המשיב אמנם טען כי היה בדירה פעמים ספורות, ורק החל מחודש לפני מעצרו. דא עקא, שחוזה השכירות שעליו הוא חתום הוא מחודש דצמבר (חצי שנה לפני מעצרו), והחל מחודש ינואר אוכן פעמים רבות בסביבה (אנטנה בגדוד העברי 1, במרחק של כחצי קילומטר, בניגוד לביתו שהוא במרחק 3 קילומטר משם). המשיב במשפטו יתקשה מאוד לשכנע בטענה אליה התייחס בית משפט קמא - הטענה לפיה פגש את "האנשים" סמוך לאותו בנין עצמו, במשך חודשים ארוכים, אך נכנס לדירה במשך חודש אחד בלבד.

אם כן, יש מקום מוחשי לחשד שחלקו של הנאשם חשוב ומשמעותי הרבה יותר ממה שהוא מציג בגרסתו. לאחר שהמשיב לא מסר שום פרטים מוחשיים על "נושיו" ועל טיב ה"סחיטה", אין לקבל את טענתו בהקשר זה כ"תורה מסיני". מכל מקום, אף אם יש רכיב של אילוץ כלשהו בהתנהלותו, אין הדבר בהכרח מפחית משמעותית את הערכת הסיכון לציבור.

22. לאחר עיון בתיק החקירה - יש לקבוע שבצדק דחה בית משפט קמא את טענת הסנגור לפיה אין ראיות לכאורה לגבי הנשק, או כי אלה חלשות. מעבר לטענת הסנגור כי המשיב נראה מופתע בעת מציאת הנשק (טענה שאין בה ממש, שכן "הפתעה" היא פרשנות הסנגור לדו"ח הפעולה המתאר הנדת הראש באותו רגע, ואין לדעת אם תנועת מצוקה זו נבעה מהפתעה מעצם קיומו של נשק, או דווקא מתסכול על כך שהטמון נחשף), טענת הסנגור היא כי הראיות נובעות "אך ורק" מ"חזקת המקום", ואין ראיה אחרת הקושרת את המשיב לנשק. אין בידי לקבל טענה זו משלושה טעמים.

ראשית, חזקה בדין היא חזקה. הנטל על המשיב לשכנע שבאמת לא ראה את הנשק שהיה מונח על מעין מדף דקורטיבי בקרבת התקרה, סמוי מן העין (ראו התמונות בתיק החקירה), וגם לא ידע. השכנוע בטענת "לא ראיתי, לא ידעתי" ייעשה בהליך העיקרי, ויודגש כי בשלב המעצר החזקה במקומה עומדת.

שנית, הטענה היא טענה בעלמא. המשיב לא הראה כל ראיה לחזק את טענותיו. אמנם אפשר להבין אם המשיב לא רוצה להצביע על גורם מאיים אשר לטענתו גם איים על משפחתו. אולם, עצם קיום ההסבר לשתיקה בנקודה זו אינו מחייב מתן אמון בנימוק לשתיקה. כך לדוגמה, המשיב טען לתפיחת החוב בתקופה מסוימת, ונטילת הלוואות. ניתן לחשוב על דרכים עקיפות להוכיח את עצם הטענה, כגון הצגת חשבונות בנק של המשיב מהתקופות בהן היה לטענתו במצוקה, אך אפילו זה (שלא היה בו לבד כדי לשכנע) לא נעשה.

שלישית, החזקה שבדין מתחזקת ממכלול נסיבות העניין והעובדה שגרסת הנאשם לעניין חלקו בדירה ולעניין השימוש בסם סובלת מכמה תמיהות ממשיות, כאמור. בנסיבות כאלה, יקשה על המשיב להפריך החזקה בדין גם לעניין הנשק. משמע - הראיות לכאורה לעניין הנשק חזקות בהחלט, ואין לראות בהן כל חולשה.

23. אם כן חזקת המסוכנות של המשיב נובעת מבסיס כפול, הן מחמת עבירות הסמים והן מחמת עבירת הנשק, ולפיכך משמעותית היא מאוד.

24. כאמור, שירות המבחן מצא שתי נסיבות עיקריות המחזקות את הערכת המסוכנות, האחת החשש של שירות המבחן כי למעשה מדובר במי שמשמש בסמים ואולי מכור. הסנגור חלק על תפיסה זו, וכאמור מעיון בתיק החקירה נמצא שיש בהחלט ממש בחששות של שירות המבחן.

היסוד השני המחזק את הערכת הסיכון בעיני שירות המבחן הוא מעורבות המשיב עם עבריינים. לטענתו הוא נסחט על ידי עבריינים, עקב חוב. קיומו של חוב הופך אותו להיות מושא אפשרי של סחיטה נוספת ועבירות נוספות.

25. טענת הסנגור, היא כי על שירות המבחן היה לקבל את טענתו של הערב המוצע לפיה "החוב נפרע", ולכן המשיב לא יהיה נתון עוד לסחיטה. לשיטתו, לא ניתן מצד אחד להאמין למשיב כי הוא נסחט ולהחזיק זאת כנגדו, ומצד שני לא להאמין לו כאשר הוא אומר שהבעיה נפתרה.

טענת הסנגור שובה את הלב במבט ראשון, אך בעיון שני מתברר שאין בה ממש. ראשית, איני בטוח כלל שצריך לקבל את גרסתו של המשיב כי הוא ביצע את מעשיו תחת סחיטה. כאמור, חלקים אחרים מגרסתו נמצאו לא מהימנים, אין סיבה מיוחדת להאמין דווקא לרכיב זה בגרסתו, כפי שאין סיבה מיוחדת להאמין לטענה שלא ידע על האקדח בדירה אותה שכר.

בהנחה שהמשיב לא נסחט, הרי שרמת מסוכנותו גבוהה עוד יותר, שכן מתברר שהוא החזיק אקדח עבור עצמו, ומתברר שהוא היה סוחר סמים של ממש. בהנחה שהוא כן נסחט, אמנם הוא פחות "אשם", אך מסוכנותו עדיין רבה למדי. שכן כפי שנסחט בעבר, ניתן יהיה לסחוט אותו שוב, כפי שטענה המדינה בצדק.

26. טענת חברו של המשיב לפיה אסף 200,000 ₪ והביא לפירעון החוב - טעונה הוכחה. מלבד הבל פיו של הערב, אין כל ראיה לאמתותה של גרסה זו. זו טענה של "כותרת" - "היה חוב ושילמנו". איך נאסף הכסף? האם האיסוף לא יצר חוב חדש? למי שולם הכסף? כיצד שולם? איך יודעים שהסוחט לא יתבע עוד? הרי הסכום ששולם לפי הטענה (200,000 ₪) הוא פחות מסכום החוב עליו סיפר המשיב בחקירתו (260 או 270 אש"ח), האם הסחטן הסתפק בחלק מהסכום וויתר על השאר? ואם כן, מדוע?

ושתי שאלות קריטיות נוספות - אפילו בהנחה שיש אמת בגרסת ה"פירעון" - איך יודעים שאין עוד "נושים" בשוק האפור שטרם ראו את כספם? איך יודעים שה"נושה" שקיבל לכאורה כסף מהערב, הוא אותו גורם שאיים על הנאשם כי יפגע במשפחתו וכך כפה עליו לגדל עבורו סמים?

התמיהות והספקות רבות. מעבר לכך, אני מסכים עם התסקיר, כי בהנחה שהדברים אמתיים, עצם שיתוף הפעולה של הערב עם גורמים עבריינים המאיימים לפי הטענה על משפחתו של המשיב, מבלי לבוא למשטרה ולספר את כל הידוע לו, היא בעייתית, ויכולה ללמד דווקא על נכונות הערב לעבור על חוק, ולקשור קשרים עם גורמים שוליים. לעניין אפשרות איון המסוכנות הקונקרטי: האם ניתן לסמוך על ערב כזה, שלא דיווח למשטרה על זהותו של סוחר הסמים לכאורה (שהוא גם סחט באיומים קשים את חברו הטוב לכאורה), שהוא כן ידווח למשטרה ולבית המשפט על אירוע חמור אחר? מה אם אותם גורמים עבריינים יחליטו להפקיד אצל המשיב סמים, אקדח נוסף או מטען חבלה בעת היותו במעצר בפיקוח? האם בנסיבות אלה הערב נאמן לדווח? המשיב עצמו יהיה נאמן לדווח?

27. כאן, בהקשר לסיכון הקונקרטי, אני מגיע לטענתו הנוספת של הסנגור, לפיה בעת מעצר בפיקוח אלקטרוני המשיב לא יצא לגדל קנאביס במקום אחר. טענה זו נכונה טכנית, אך אינה מסייעת למשיב. שכן לגרסתו שלו הוא עשה מעשים שנצטווה, על ידי גורמים עבריינים מהם חשש. במצב כזה, עבירות רבות ניתנות להיעשות גם ממעצר בפיקוח, כגון שימוש כ"אפסנאי" של נשק, או סמים, כאמור.

החשש האמור מוחשי במיוחד עת המפקח העיקרי היה כבר בקשר עם גורמים עברייניים, אשר לטענת הנאשם (אותה יש לקבל עם קב של חומטין) סחטו אותו באיומים על משפחתו. אולם, החשש האמור נכון לגבי המשיב עצמו, גם אם יפוקח על ידי אדם אחר.

החשש האמור מוחשי מאוד עת עסקינן במעצר באיזוק באותה עיר בה בוצעו העבירות. אולם, החשש האמור קיים גם ביחס למקומות רחוקים יותר.

המסקנה היא אפוא - שאין במעצר בפיקוח כדי להשיג את מטרות המעצר.

28. אגב יאמר, לעניין החלטת השחרור הקונקרטי, שלא נהירה לי הסיבה לערבויות הכלכליות הנמוכות מאוד שהושתו בהחלטה האחרונה של בית המשפט. ערבים המסוגלים לטענתם לגייס ₪ 200,000 לשלם חוב לעבריינים, נדרשים למנוף כלכלי משמעותי הרבה יותר כדי להבטיח את תנאי הערובה, מאשר הפקדה בת 5000 ₪ וערבות בסך 10,000 ₪. אולם מובהר כי גם אם הסכומים היו גבוהים שבעתיים (שזה היה המינימום הנדרש בנסיבות העניין), היה הערר מתקבל, שכן לטעמי אין מקום למעצר בפיקוח בתיק זה.

29. המסקנה היא אפוא, שאין צורך להידרש לפסיקה ביחס לשאלה אם זהו סוג המקרים בהם ניתן לסטות מהמלצה שלילית של שירות המבחן. יען כי זהו סוג המקרים בהם אף לו הייתה המלצת שירות המבחן חיובית - לא היה בה כדי לשכנע.

סיכום ותוצאה

30. העובדה שחסרה ההנמקה המפורטת מהחלטת בית משפט השלום, לא הצדיקה החזרת התיק לבית משפט השלום. זאת במיוחד כאשר מדובר בתיק שעבר בין שופטים שונים במהלך הפגרה. הפתרון היותר נכון היה לדון לגופן של הטענות כאן.

31. לגופו של עניין - טענת הסנגור אודות חולשה בראיות לכאורה לעניין עבירת הנשק - נדחתה. מסוכנות המשיב נובעת הן מעבירות גידול הסמים והן מעבירות הנשק. מסוכנות כפולה זו מחוזקת מעין בחומר הראיות, בפרטים שהובאו בתסקיר ובמכלול הנסיבות.

32. הביקורת של הסנגור על תסקיר שירות המבחן - נדחתה בעיקרה. החשש של שירות המבחן כי המשיב אינו כן ביחס להרגלים שעלולים להיות קשורים להתמכרות מבוסס. צודק שירות המבחן שיש בכך כדי לחזק את הערכת הסיכון.

הביקורת של הסנגור על שירות המבחן, שהיה סקפטי לגבי הערבים בכלל ובמיוחד ביחס לערב שטען ששילם עבור המשיב את חובו לשוק האפור - נדחתה. אף אני סקפטי ביחס למהימנותו של הערב המוצע מטעם זה, והחשש שמא התנהלותו מלמדת שאין לסמוך עליו בפיקוח על אדם, שלפי הראיות לכאורה יש בו סיכון של ממש. אפילו בהנחה שמשיב נסחט, נכונותו לבצע עבירות חמורות, משני מישורי סיכון שונים, כאשר יש אי בהירות לגבי הרקע לחובות ואופן השימוש בסם, אינה מאפשרת את סיכון הציבור באמצעות מעצר בפיקוח אלקטרוני.

33. מעבר לכלל לפיו יש לנקוט בנימוקים מיוחדים לסטות מהמלצה שלילית בתסקיר - מכלול נסיבות העניין מלמד על מסוכנות גבוהה של המשיב, עם אינדיקציות לא מעטות לחשש כי הוא ימשיך לבצע עבירות אם "ישוחרר" לפיקוח אלקטרוני, גם ללא קשר לתסקיר המעצר.

לפיכך, אני נאלץ לחלוק על מסקנותיו של בית משפט קמא לעניין זה - אין זה סוג המקרים בהם ניתן להסתפק במעצר בפיקוח אלקטרוני ואין מנוס ממעצר מאחורי סורג ובריה. הערר מתקבל.

המשיב יעצר עד תום ההליכים.

החלטה זו תשמש אסמכתא למעצר.

ניתנה היום, ט"ו אלול תשפ"ד, 18 ספטמבר 2024, בהשתתפות המשיב בהיוועדות חזותית ובנוכחות ב"כ הצדדים, עו"ד בן נתן ועו"ד סויסה.